

30/11/2009

Opinió | 00:16 h.

30/11/2009

ANATOMIA DE “LA DIGNITAT DE CATALUNYA”

"Quan s'obre el teló, apareix el menjador, ampli, d'una casa. Els sostres són alts i les finestres, grans, deixen entreveure un jardí anglès, arreglat per mans amateurs..."

Carles Boix

Quan s'obre el teló, apareix el menjador, ampli, d'una casa. Els sostres són alts i les finestres, grans, deixen entreveure un jardí anglès, arreglat per mans amateurs. La llum solar entra amb un biaix horitzontal, propi de les primeres hores d'una tarda hivernal. A la taula, parada amb una vaixel·la de festa, hi ha un gran gall d'indi i un vi d'un mas de Les Baux de la Provença, amb una ampolla una mica extravagant: el cos rodó, panxut, més ample per dalt que per sota; el coll, en canvi, molt llarg.

És el quart dijous de novembre a Amèrica i, per tant, el dia d'acció de gràcies de 2009.

A taula seuen dues famílies, totes dues lligades professionalment a la universitat de P. Hi ha cinc nens, que tant mengen amb gana com entren i surten amb un cert desordre. Els pares han decidit que avui cal descansar, a la catalana, i que, per una vegada, no hi fa res que hi hagi poca disciplina. El vi és jove, tendre i alhora sec. Els entaulats el beuen amb satisfacció. Sembla que el vi els apropa, d'una manera subtil, a les seves memòries de joventut i, per tant, als seus gens ancestrals.

(Com que parts de la conversa podrien ser constitutives d'un delictes d'intimidació al TC, he considerat convenient utilitzar pseudònims a l'article. Hi ha quatre personatges principals: dues dones, Alpha i Lambda, i dos homes, Kappa i Mu.)

KAPPA. Què us sembla l'editorial conjunta que acaben de fer els periòdics catalans?

MU. Molt bé! Sensacional! És tot un pas endavant. Tots, per fi, units, imposant uns mínims, irritant Madrid, traçant la línia roja que determina que és el que no ens farà anar enrera.

KAPPA. Confesso que l'editorial em va emocionar el primer cop que la vaig llegir. Però, cinc minuts després, amb el cap més fred, em va semblar que tot era una broma, que algú hi volia amagar alguna cosa, al darrere.

MU. (No gaire sorprès.) Què vols dir?

KAPPA. Els catalans som uns sentimentals. Quan parlem del país ens corre una escalforeta

patriòtica per dins; el calfred, agradable, que vé d'imaginar que el país acabarà per tenir entitat pròpia en un atlas qualsevol. Afirmar-nos, sobretot en moments crítics, ens encanta. Ho vàrem fer al 1906, al 1918, al 1931, al 1977 i, jo crec, el 30 d'octubre del 2005. De fet, m'estranyaria que els nostres rebesavis no haguessin passat de tant en tant per les mateixes sensacions. És clar que, d'ells, no en sabem pràcticament res ... la memòria històrica es perd ràpidament...

ALPHA. O algú inverteix en què es perdi.

KAPPA. Sí, potser sí ... En tot cas, sí, em sorprendia molt saber que els nostres avantpassats no van experimentar, un cop cada tants anys, el pas d'una certa electricitat, modesta, de poc voltatge, per les seves barbes i bigotis decimonònics. Tenir aquests atacs sentimentals compensa molt una vida exterior feta de vendre vetes i fils.

MU. Au, home, els sentiments són importants! Vols ser sempre tan racional que ho espatlles tot. La gent del carrer viu de les emocions, dels sentits, de passar el dit per un croissant mantegós, de mastegar un fuet tendríssim o de veure el primer rovelló rebel servit a taula. Un país sense emocions deixa de ser un país.

KAPPA. En tot cas, aquestes declaracions institucionals sempre fan molt d'efecte. Quan les llegeixes, t'oblides que totes les coses tenen un autor concret: l'amo de la idea i l'executor de la idea. Escrites, en lletra d'impremta, fan tanta patxoca que semblen baixades del cel. I, tanmateix, qui hi ha al darrere? Per què ara i no abans?

LAMBDA. Sí, tinc la mateixa sensació. No us sembla tot una jugada magistral? Les coses van malament a Espanya. I al TC. El PP està a punt de clavar el punyalel mortal al PSOE. Si maten l'Estatut, hi haurà un munt de catalans que, desenganyats de tantes promeses vanes, passaran a l'abstenció. Els en sobren, de raons. Amb això de la corrupció, ara ja no hi ha classe política creïble. Per no parlar de l'atur i el dèficit públic.

ALPHA. Tens raó. La gent es pensa que les eleccions a Espanya es guanyen esgarrapant vots del contrari. Pobrets! Les eleccions es guanyen empastifant l'adversari fins que els seus fidels no ho suporten més i decideixen anar a la platja a torrar-se una mica més en comptes de votar.

LAMBDA. Exacte. I el PP torna a guanyar. I completa la "segona transició". (*Calla un instant i fa un esforç de concentració.*) Ofegat, en ZP necessita reaccionar. I què fa? Filtra, a través d'El País, l'anunci d'una bona retallada de l'Estatut – un munt d'articles liquidats i la resta aigualits. Ara, és la informació certa? O és una exageració? No ho sabem.

ALPHA. És obvi. El que sabem és que els catalans ara creuen que allò de l'autogol, que els feia riure tant no fa pas gaire, va de debò. Amb aquestes retallades el TC mata l'Estatut nou i alhora segrega prou doctrina com per escapçar l'antic, el de Sau.

MU. Perdoneu-me, m'he perdut. On és la jugada magistral?

LAMBDA. Sí, home, aquesta informació aixeca una gran polseguera a Catalunya. És la darrera

oportunitat, fan alguns. Tenim, pensen, un mes. Potser dos. Després, és claríssim que s'obrirà, pensen, un període incert, inestable. Amb una "desafecció" creixent d'una banda. I la paret constitucional de l'altra. I, aleshores, com a última salvació, decideixen escriure un text de protesta. Quina emoció! Com si a Madrid no en fessin un cada dia. Després, a Madrid s'entén, se'n va a fer l'aperitiu i ni s'enrecorden que ens han estat fent la punyeta cada dia des de fa anys i panys. Ara, segur que a Barcelona, fer protestes provoca la tremolor de cames autosatisfesta de qui s'aixeca un cop cada cent anys a dir quatre veritats al senyor.

MU. Insisteixo, on és la jugada?

LAMBDA. Apa, que no ho entens? (*La veu té un punt d'ironia. Mu i Lambda són marit i muller.*) Quan el TC dicti sentència, algú s'encarregarà de comparar les filtracions d'El País amb el text final i, voilà, encara resultarà que els editorialistes catalans, amb tots els partits al darrere, hauran salvat els elements essencials del text. La societat catalana, tota ella solidària, ha fet un esforç sobrehumà, honorable ...

KAPPA. ... digne, raonabilíssim ...

ALPHA ... i ha salvat el país i el pacte constitucional. I el tripartit-2 pot anar a les eleccions amb la cara ben alta. Uns grans catalanistes, sí, senyor.

KAPPA. I uns estrategs excel·lents. Es posen davant del moviment autonomista, aquesta roda de molí que portem penjada al coll. Apa, sempre tornem al mateix lloc i, sempre, amb els mateixos al davant. La societat civil catalana (*riu lleugerament*) ni s'adona del que passa.

LAMBDA. De fet, jo crec que tot això encara té més càrrega de profunditat. En ZP, de viatge, cosa que als polítics peninsulars els agrada molt, assegura públicament, des de l'estranger, que no perd la son per la sentència. I no menteix. Per moltes raons, evidentment. Però una de central és que sap que tot i que és fatal, hi ha encara espai com per esmenar la plana al TC. Fins i tot, per crear un revulsiu que li permeti reunir-se amb el sr. Rajoy i posar-lo contra la paret. Segur, segur que l'editorial de la dignitat va arribar a la Moncloa abans, molt abans que a molts dels diaris de comarques de Catalunya. Què us hi jugueu?

ALPHA. Jo res. Et crec del tot. Segur que en ZP va enviar el missatge directament, pel mòbil de torn, al PSC, per si de cas no l'havien entès. I aquests dicten els termes de l'editorial als nostres periodistes.

MU. Apa! Impossible! Tot això no té ni cap ni peus. Aquestes maniobres se sabrien a hores d'ara. Hi ha moltes complicitats, no ho nego. Però algú ho xerraria tot. Les vostres cabòries són malèvoles... Pitjor, són irreals, absurdes, una colla de fantasies. Un no pot fer política així.

ALPHA. Molt bé, Mu. Et proposo, doncs, una altra teoria, aviam si et sembla millor.

MU. Digues.

ALPHA. Tot això ha acabat passant perquè algú a Barcelona ha remenat les cireres. Ara, si ho ha fet és perquè n'està fins als nassos.

LAMBDA. Parles del PSC?

ALPHA. Fixa't en una cosa. A la gent no li agrada que els partits es barallin a dins. És una cosa sistemàtica a Espanya. Quan els partits es barallen, la gent intueix que estan en crisi i els deixen de votar.

KAPPA. D'acord ... i per tant ?

ALPHA. I, per tant, què faríeu si voleu escaldar el vostre partit sense que es noti? (*Es fa un silenci. Tots quatre, mecànicament, aprofiten per mullar-se el llavis amb el vi provençal.*) Fàcil. Utilitzareu la gent de fora per fer-ho. Els socialistes catalans ja no ho resisteixen, això. Van servir en safata un estatut de mínims. S'han empassat tot allò que se'ls demanava: votar pressupostos, fer acords financers sense teca, fer comèdia a les comissions del Congrés, fins i tot enfrontant-se entre si mateixos i amb els seus socis. Ara se senten triturats, sense aire per respirar. Evidentment no poden sortir amenaçant en Zapatero. Però sí que poden fer alçar un conjunt de veus claus al país i enviar un senyal d'impaciència a Madrid.

MU. He, he, aquesta tesi és divertida! I, sí, reconec que els socialistes són molt hàbils. Jo els trobo excel.lents com a polítics. Ara, us perd la ideologia quan els critiqueu tant.

ALPHA. (*Emfàticament.*) No, ens perd l'amor al país! (*Fa una pausa. Se sent algun crit sord de nen plorant al fons. Lambda surt un moment.*) Tot això no és difícil de fer. No és tan complicat mobilitzar les veus claus del país. Pensa que els diaris depenen de la publicitat institucional, de les concessions de llicències en l'espai de comunicacions, dels crèdits de les caixes ...

MU. De les caixes? Què dius, dona?

KAPPA. És clar, no estan restructurant gairebé totes les caixes? (*Kappa emfatitza la paraula "restructurant".*) Tot pel bé del país, s'entén. Si no ho fan, ho farà Madrid. Això ha anat sempre així. La teoria del mal menor és la teoria política més important, la teoria política que explica més coses a Catalunya. Tu parla amb qualsevol polític català i segur que te l'explica aquesta teoria, fent servir tota mena de terminologies: que si ara no toca, que si podria haver-hi trencadissa social, que si això, que si allò.

MU. Teories, teories. Tot el que xerreu em són a un altre tipus de teoria.

KAPPA. Quina teoria?

MU. La de la conspiració. Us agraden les teories de la conspiració, a vosaltres, oi?

KAPPA. A mi personalment no. Però, m'agrada explorar tota mena de possibilitats. Això, sí.

MU. No, insisteixo, a vosaltres us agraden aquestes teories absurdes, ni provades, ni provables ... les que fan un cert tuf ... peronista.

ALPHA. Bé, potser sí, potser sí que tots som una mica Forcades. És l'època, és el moment, què hi farem! (*Lambda torna i s'asseu.*)

MU. Pixeu fora de test. El que dieu és massa complicat. Vosaltres no guanyàreu cap elecció ...

KAPPA. Això és una mica insultant. Però t'ho accepto com a arma pedagògica.

MU. En fi, abans de deixar-ho córrer, pensem amb sentit comú. Arreu hi ha esquerdes, fins i tot en les societats i en les organitzacions més tancades. La vostra idea del gran manipulador fa riure. Els vostres polítics són tan racionals, tan llestos ... que gairebé semblen superhomes.

LAMBDA. Superhomes? ... Divertit el concepte. Però, no, no cal anar tan lluny. Mira, els nostres polítics es caracteritzen per tornar-ne quan nosaltres encara hi anem. De jugar als escacs amb peces humanes en saben un fotimer.

KAPPA. (*Sospira.*) Bé, potser en Mu té raó. Em sembla un excés el que diuen tant l'Alpha com la Lambda. Això de dictar editorials sembla absurd. (*Es gira cap a Mu.*) Ara bé, comunicar l'estat d'ànim del govern, això, perdoneu, sí que m'ho crec. I de comunicar, per suposat, el sentiment d'una part del país, el sentiment d'un centre més aviat imaginari. Aviam, jo parteixo de la idea que els nostres periodistes són tan patriotes i catalans com la resta: volen el millor pel país. Ara per ara, no sembla haver-hi cap altra sortida. Cal fer, efectivament, alguna cosa. I l'editorial, amb tots els problemes, és un boníssim cop d'efecte.

ALPHA. La fan perquè volen o perquè els diuen que la facin?

KAPPA. La fan, perquè, com deia la Lambda abans, la situació s'acosta al precipici. En Maragall no va calcular el poder institucional de la vella Espanya. En Montilla va retallar l'Estatut fins al punt en què semblava possible accontentar els catalans i passar pel pèls l'examen de Madrid. I les elits catalanes, aquelles dues-centes o tres-centes persones que es reuneixen al Cercle o on sigui, s'ho van empassar tot. Però, ara, tot això trontolla, suposo.

ALPHA. I aleshores?

KAPPA. Aleshores els periodistes de determinats diaris barcelonins, sempre amb la missió d'articular una certa Catalunya i una certa Espanya, detecten aquesta situació crítica i prenen la iniciativa. Si no fan ara, serà massa tard després.

ALPHA. Tot quadra massa: és massa racional. Tothom hi surt ben parat, a la teva història.

KAPPA. Potser. En qualsevol cas, l'editorial l'han fet només alguns, a la seva manera. Sóna al pas següent que un fa quan ja la rectificació que demanaven és impossible. Els mateixos que l'han escrit no haurien fet ni una sola passa, no haurien obert la negociació de l'Estatut. La veuen com

un desastre. Però, ara que ja hi som, se senten responsables de portar les coses a port. I, per això fan el que fan. La seva catalanitat és absoluta. No en tinc cap dubte. Però, no volen baixar de la nòria autonomista en què portem muntats des de sempre.

MU. (Agitat i amb una voluntat de redreçar el debat.) Vinga, ens cal ser optimistes! Recordeu com era tot fa vint anys? En Pujol havia de demanar gairebé perdó quan feia referència a Catalunya com a nació. Hi havia tots aquells intel·lectuals cosmopolites que s'havien emmirallat en Catalunya com a punta de llança d'una certa utopia – gens nacional, per cert.

KAPPA. Tú sí que ets benèvol. Aquells intel·lectuals només volien matar el seu pare a través del Pujol. Això barrejat amb les lectures fetes de traduccions infames d'autors progressistes a Península i al Fondo de Cultura Económica.

MU. Potser. El fet és que ara tots ells demanen anar molt més lluny. Alguns dels pètals de la margarida que desfullen van pintats del color de la independència.

KAPPA. On vols anar a parar?

MU. Que tot ho veus negre i tancat. I és que per tu les paraules no tenen cap valor. Et penses que són armes que es llencen per entabanar als votants. Sempre veieu als polítics com els màxims experts en marejar la perdiu.

KAPPA. I no és el cas?

MU. No, les paraules són importants. No són soroll. Quan tu li fas dir a algú que Catalunya és una nació i que té la seva dignitat, això passa a constituir part de la persona, la compromet, l'obliga a defensar el país com a nació. I, per tant, aquesta editorial no és trivial. És una passa endavant ...

KAPPA. De debò?

MU. Sí, és una passa més en el procés de deslligar-se d'Espanya. Cada passa força la gent a decidir, a triar. Ara tenim tots els diaris, fins i tot els més prudents, en una banda del riu. A l'altra només hi ha Espanya. La gent haurà de triar. I ja estan triant. I estan triant perquè, per suposat, els periodistes que fan de corresponents a Madrid, o de directors adjunts, o el que sigui, ho passaran molt malament d'ara endavant. Abans eren simples professionals, neutralíssims. I si algú els demanava explicacions, podien negar-ho tot i contestar, "Miri, jo només sóc un periodista; si té preguntes polítiques, les faci al meu diputat per la província de, posem per cas, Girona." Ara, això, ja no ho poden fer.

KAPPA. Optimista.

ALPHA. No deixa de ser una aplicació convincent de la teoria del martell, oi?

MU. Sí, la teoria del martell: a mesura que ens peguen ens eduquen.

LAMBDA. I, per tant, aquestes editorials, perquè conviden a rebre cops, ens posen a tots més aprop del final.

MU. Sí, sens dubte. Perquè rere les editorials madrilenyes vindran les declaracions de les associacions de periodistes i de les associacions de jutges. I, per suposat, aquests jutges no es quedaran creuats de braços. Arribarà el dia en què als nostres articulistes els passarà com a Klemperer – sabran que allò que creien no era possible. L'important és no que no facin massa tard, com li va passar, tristament, al sr. Klemperer.

KAPPA. D'acord. Potser sí, potser els directors de la política i de l'opinió catalanes han obert la caixa de trons. Però, au, digues, senyor optimista, al cap i a la fi, l'editorial només defensa un estatut retalladet. Els mínims són tan mínims que fan riure. L'Estatut retallat conté el preàmbul més estrambòtic que hagi llegit mai, fet de metàfores, alegories, sobreentesos i el.lipsis.

LAMBDA. Sí, segur que els seus redactors guanyen el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes algun dia.

ALPHA. Per no parlar de la falta de garanties en l'aplicació de la seva lletra. Espanya continua sent jutge i part en l'execució del pacte.

MU. Vivim en un moment d'acceleració de la història, de debò.

KAPPA. En això tens raó. Si d'alguna cosa no ens podem queixar és l'entreteniment que genera el vodevil català. Pots mirar la web tres, quatre, mitja dotzena de cops al dia i no t'avorreixes mai. Diuen que les multinacionals han creat la grip A per fer diners. I si els diaris catalans han creat Catalunya per fer diners, eh?

ALPHA. Prou, Kappa. Així, Mu, tu ets optimista...

MU. Sí, Catalunya està a tocar de la llibertat. Ja sabeu que jo ja era independentista fa vint anys, quan no ho era ningú.

KAPPA. En canvi, jo, com la immensa majoria, ni m'ho plantejava. No tocava. Hagués acabat amargat. I, a més, no hi havia cap senyor amb corbata que recolzés la secessió.

ALPHA. Elitista.

KAPPA. No és això.

MU. És clar que no. Entenc perquè. No volem un país propi per passar el temps a la siciliana. Volem que Catalunya sigui MIT, Silicon Valley, el Barça de la ciència, la Suïssa mediterrània.

ALPHA. Exacte. I sabem que sense un país propi, Catalunya anirà fent aquest xup-xup de províncies, aquest anar decandint-se. No hi ha cap altra alternativa.

